

faafom Barmdaab, Hgtesfaber, Begravelser og Aftergang. Det er det, der er optaget i Loven af 1872. Jeg tror altsaa, at der med Hensyn til denne foreslaaede Bestemmelse ikke er Trang tilstede, og jeg tror, at det i det Hele er unigtigt, naar man vil paaftaa, at man, fordi man ikke onfter denne Bestemmelse, heller ikke onfter eller vil virke for, at Kirkerne blive faameget og faa fuldt ud benyttede som muligt. Det vilde være en høist befynnderlig Opfattelse, dersom man skulde tro, at det overhovedet var ved Balmenigheder, at der skulde udrettes noget Besentligt i saa Henseende; thi er der Noget, man er gaaet ud fra med Sikkerhed, saa er det dette, at Balmenighederne skulde fremtræde som Undtagelser, og ganske sikkert maa de allerede af den Grund, at de Paaagjældende selv skulde betale deres Præst foruden at undertafte andre Betingelser, blive fjeldne, selv om intet Bodehus skal tilveiebringes. Det er ikke ad denne Wei, at et større og friskere kirkeligt Menighedsliv skulde bringes til Wei. Balmenigheden maa altid blive af forholdsvis meget ringe Betydning. Men naar man spørger: Er der da Misligheder forbundet med Forlagets Vedtagelse, saa vil jeg sige, at ganske sikkert kan man opstille faadanne Forhold, mere og mindre, som de burde være, mere og mindre idealt, og efter dette komme til forskjellige Resultater; men jeg tror, at man helst maa søge at se paa det Seve og Umindelige, paa det, som man lærer af Erfaringen, det, som det psykologiske Kendskab i det Hele maa bringe En til at tro, og da forekommer det mig, at man virkelig med Høie maa kunne sige, at det ikke ganske undtagelsesvis, men ikke saa ganske fjeldent vil være Tilfældet, at der imellem den paa sædvanlig Maade kaldte Præst for en Sognemenighed og den af et vist Antal, flere eller færre, valgte Præst, som skal dele Kirken med hin, vil fremkomme faadanne uheldige Forhold, som ikke blot kunne være uhyggelige og ubehagelige for vedkommende Præster, men ogsaa kunne være det for Menighederne selv. Jeg skal tilføie, at et faadant uheldigt Forhold, saa meget lettere kan opstaa netop her, fordi der jo ikke blot er Tale om et Onfte om af og til eller jevnlig at høre en vis Præst prædike — man kunde jo sige, at det gjør ikke saa meget, at der prædiker En om Formiddagen og en Anden om Eftermiddagen, det kan jo ogsaa ske i andre Menigheder, hvor der er flere Præster — men fordi det, som jeg før hentydede til som Noget, der blev gjort gjældende med stor Stykke i det andet Thing, ligger i Balmenighedens Væsen og Karakter, at den vil have noget Særligt for sig, at den ikke blot vil vælge sin Præst, men vil have Gudstjenesten ordnet i en faadan særegen Form, at den just kommer til at udgjøre noget Særligt. Det er netop derigjennem, at den varmere og mere levende Høielse for denne Gudstjeneste for en Del udviller sig, og dette gjør

det naturligt, at de Paaagjældende skulde have deres eget Bodehus. Jo mere de to Former af Gudstjeneste nærmedes til hinanden, desto stærkere kunde Modsetningen fremtræde i selve Menigheden, naar man skulde gaa fra den ene til den anden Form paa det samme Sted. Jeg tror derfor, at det Billede, der blev brugt af det ærede Medlem for Bornholm (Sonne) om Hgtesfolk, der kunde gaa i den samme Kirke, hver til sin Præst, ikke kan finde den Anvendelse, han vilde give det. Der er en anden Betragtning, som synes at maatte tages med ved Spørgsmaalet om, hvilken Virkning en faadan Forandring af Balmenighedsloven kunde have. Det er gjort gjældende i det andet Thing fra en vis Side, at det vilde være meget onfkeligt at indsette denne Bestemmelse, fordi det i høi Grad vilde lette Afgjørelsen af det Spørgsmaal, om ikke Majoriteten i Menighederne have en afgjørende Ret med Hensyn til Kaldelsen af Præsterne. Dette er netop blevet meget stærkt fremhævet, men jeg anser det ikke for at være nogen Grund, der kan tale for ved denne Leilighed og paa dette Tidspunkt at gjøre en faadan Forandring; tværtimod mener jeg, at det maatte være en Grund, der taler derimod, og det, fordi jeg mener og bestandig mere er bleven bestyrket i den Overbevisning, at det paa ingen Maade vilde være til Menighedernes Bedste, dersom man gav Majoriteten i Menigheden en ligefrem afgjørende Myndighed med Hensyn til Kaldelsen af Præsterne. Ikke alene med Hensyn til den ubeflyttede Tilstand, som Minoriteten vilde komme i, men ogsaa af andre Grunde vilde jeg være derimod. Dertil kommer, at naar man nu ogsaa vilde gaa ind paa den Betragtning, at ved den foreslaaede Forandring var der spørgt for Minoriteten, saa maatte det dog med en vis Høie kunne siges, at det var dog en daarlig Maade at sørge for Minoriteten paa at tvinge den til at optræde som Balmenighed i særilig Skikkelse og med de særlige Udgifter, det vilde medføre for den. Jeg tror netop, at dette Hensyn i alt Fald i høi Grad vil tale for, at man maatte sige: Nei. Denne Art Bestemmelser er det i det Mindste ikke Tidspunktet nu at komme ind paa, før det viser sig, hvorledes Spørgsmaalet om Besættelsen af Præsteembeder i det Hele bliver ordnet, og det kan ikke være rigtigt at afgjøre dette enkelte Spørgsmaal paa Forhaand uden at se, hvad Virkningen vil blive paa Hovedspørgsmaalet.

Jeg har ved disse Bemærkninger kun tilfigtet faameget som muligt at belyse Ministeriets Stilling til dette hele Spørgsmaal. Jeg kunde have onfket at gjøre dem kortere; men jeg har dog maattet fremkomme med saa meget, at det kunde blive klart, hvorledes Ministeriets Stilling overfor denne Sag er. Resultatet er jo, at jeg holder mig overbevist om, at det Onfkeligste og Bedste vilde være, at det Forflag, der blev indbragt af Ministeriet, og som blot gif ud paa at have Tidbe-